

NOMINAŁ 10 ZŁ

metal Ag 925/1000 ■ stempel lustrzany ■ średnica 32,0 mm
masa 14,14 g ■ wielkość emisji (nakład) 50.000 szt.

AWERS: Z lewej strony, na wyodrębnionej płaszczyźnie, wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej, a pod nim napis: 10 ZŁ. Po prawej stronie orła, u dołu, oznaczenie roku emisji: 2011. Centralnie, stylizowane wizerunki sześciu postaci. Na ich tle, z prawej strony, wizerunek logo Uniwersytetu Łódzkiego. Po lewej stronie, u góry, półkołem napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA. Pod lewą łapą orła znak mennicy: M/W.

REWERS: Centralnie, stylizowany wizerunek logo obchodów 30. rocznicy powstania Niezależnego Zrzeszenia Studentów, z napisem: NZS/30 lat, na tle płaszczyzny w kształcie stylizowanej mapy Polski. U dołu oraz po prawej i lewej stronie stylizowane wizerunki postaci. W otoku napis: 30. ROCZNICA POWSTANIA NIEZALEZNEGO ZRZESZENIA STUDENTÓW.

Projektant monety: **EWA TYC-KARPIŃSKA**

MONETY EMISJI 2011 MONETY EMISJI 2011

NOMINAŁ 2 ZŁ

metal stop CuAl5Zn5Sn1 ■ stempel zwykły ■ średnica 27,0 mm
masa 8,15 g ■ wielkość emisji (nakład) 800.000 szt.

AWERS: Wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej. Po bokach orła oznaczenie roku emisji: 20-11, pod orłem napis: ZŁ 2 ZŁ. W otoku napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA, poprzedzony oraz zakończony sześcioma perełkami. Pod lewą łapą orła znak mennicy: M/W.

REWERS: Na tle stylizowanych wizerunków postaci, u dołu, wizerunek logo obchodów 30. rocznicy powstania Niezależnego Zrzeszenia Studentów: NZS/30 lat. W otoku napis: 30. ROCZNICA POWSTANIA NIEZALEZNEGO ZRZESZENIA STUDENTÓW.

NA BOKU: ośmiokrotnie powtórzony napis: NBP, co drugi odwrócony o 180 stopni, rozdzielony gwiazdkami.

Projektant monety: **EWA TYC-KARPIŃSKA**

Narodowy Bank Polski

ma wyłączne prawo emitowania znaków
pieniężnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Oprócz monet i banknotów powszechnego obiegu
NBP emituje także monety i banknoty kolekcjonerskie.

Emisja wartości kolekcjonerskich
stanowi okazję zarówno do upamiętniania
ważnych historycznych rocznic i postaci, jak i do rozwijania
zainteresowań polską kulturą, nauką i tradycją.

Od 1996 roku NBP emituje także
dwuzłotowe monety okolicznościowe
powszechnego obiegu ze stopu Nordic Gold.

Wszystkie monety i banknoty emitowane przez NBP
są prawnym środkiem płatniczym w Polsce.

NBP

Narodowy Bank Polski

monety

Informacje o planie emisji
znajdują się na stronie:

www.nbp.pl/monety

Sprzedaż monet kolekcjonerskich emitowanych przez NBP
jest prowadzona w serwisie Kolekcjoner
(aukcja internetowa/sklep internetowy) pod adresem:

www.kolekcjoner.nbp.pl

 KOLEKCJONER

oraz w oddziałach okręgowych NBP.

Monety zostały wyprodukowane
w Mennicy Polskiej S.A. w Warszawie.

Skład i druk: Drukarnia NBP

30. rocznica powstania NZS

30. rocznica powstania NZS

● Powstanie Niezależnego Zrzeszenia Studentów jesienią 1980 r. było odpowiedzią środowiska studenckiego na Sierpień i powstanie NSZZ „Solidarność” oraz wynikało z chęci przeniesienia w mury uczelni tych samych nadziei i wartości.

● W poprzednim okresie jedyną organizacją uprawnioną do organizowania i reprezentowania studentów był Socjalistyczny Związek Studentów Polskich, powiązany i podporządkowany PZPR. Próby stworzenia innej organizacji studenckiej podejmowały środowiska opozycji od 1977 r., ale nie miały one szansy skutecznej rywalizacji z potężnym SZSP.

● Ideę tworzenia niezależnego związku studenckiego rzucono w Gdańsku, jeszcze w czasie trwania sierpniowego strajku. Tam też, na Uniwersytecie Gdańskim, na początku września powstał pierwszy Tymczasowy Komitet Założycielski Niezależnego Zrzeszenia Studentów Polskich. W następnych tygodniach takie komitety założono na wielu polskich uczelniach. Na zjeździe reprezentantów 59 komitetów, który odbył się 18 i 19 października 1980 r. w Warszawie, postanowiono wspólnie stworzyć Niezależne Zrzeszenie Studentów, przyjęto jego statut i wybrano władze – Ogólnopolski Komitet Założycielski. Próba zarejestrowania NZS według nowych przepisów, na mocy których rejestrowano związki zawodowe, została odrzucona przez Sąd Wojewódzki w Warszawie 13 listopada. Wywołało to poruszenie na wielu uczelniach, a w Poznaniu strajki okupacyjne.

● Na ogólnopolskim zjeździe delegatów NZS, który odbył się 22 i 23 listopada 1980 r. na Uniwersytecie Warszawskim, przyjęto wniosek, by ubiegać się o rejestrację w Ministerstwie Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, a nie na drodze sądowej.

● W podjętych uchwałach domagano się reformy studiów, m.in. swobody wyboru lektoratów języków obcych i przedmiotów politycznych, odebrania MO i SB prawa wkraczania na uczelnie bez zgody rektora, zastąpienia rocznej służby wojskowej studentów przeszkoleniem odbywanym w czasie trwania studiów. Upomniano się też o więzionych przywódców KPN. Podjęte następnie starania o rejestrację przeciągały się, gdyż Ministerstwo zwlekało z wydaniem potrzebnych decyzji. Zwłoka wynikała z niechęci władz PRL, broniących monopolu SZSP i przeciwnych wprowadzeniu „opozycji” do środowiska studenckiego.

● Chociaż władze odmawiały legalizacji, NZS działał na większości wyższych uczelni, organizował spotkania, wydawał niecenzurowane biuletyny, był partnerem dla władz uczelnianych i sojusznikiem „Solidarności” w środowisku studenckim. Przyczynił się ogromnie do jego zaktywizowania i budowania poczucia uczestnictwa w dokonujących się w Polsce zmianach. Ich wyrazem były zgłaszane postulaty opracowania nowej ustawy o szkolnictwie wyższym, zwiększenia kompetencji ciał kolegialnych na uczelniach, udziału w nich studentów, wybieralności rektorów i dziekanów, samorządności i samodzielności programowej uczelni, a także przedłużenia studiów do 5 lat, przywrócenia do pracy nauczycieli akademickich zwolnionych w ubiegłych latach

z przyczyn politycznych, otworzenia dostępu do zakazanych książek, gromadzonych w specjalnych działach bibliotek.

● Na początku 1981 r. ośrodkiem szczególnie aktywnym stał się Uniwersytet Łódzki, gdzie najpierw na Wydziale Prawa i Administracji zaczęto spisywać postulaty, następnie – po przyłączeniu się do akcji studentów innych kierunków – powstała komisja międzywydziałowa. Postulaty kierowano do władz uczelni, ale były wśród nich żądania dotyczące głębokiej demokratyzacji nie tylko życia akademickiego, ale też zmian w kraju. Negocjacje z rektorem, a następnie wiceministrem nauki i szkolnictwa wyższego nie przyniosły więc efektu, podgrzały jednak atmosferę. 24 stycznia rozpoczął się strajk, który ogarnął łódzkie uczelnie. Wśród 40 postulatów część odnosiła się do poszerzenia udziału studentów w organach uchwałodawczych uczelni do 1/3 i wybieralności ich władz wykonawczych, niezależności szkół wyższych w sprawach naukowych i dydaktycznych, zmiany zasad przysposobienia wojskowego, likwidacji obligatoryjności zajęć z nauk politycznych i języka rosyjskiego, a także legalizacji NZS.

● Nim doszło do rozmów z komisją rządową między przywódcami strajku łódzkiego a kierującymi OKZ NZS powstał spór o to, czy w organach strajku mogą zasiadać działacze SZSP oraz czy strajkujący powinni z odpowiednią siłą akcentować postulaty ogólnospołeczne, w tym rejestracji NZS. Organizatorzy łódzkiego protestu byli pod tym względem umiarkowani, przywódcy OKZ NZS bardziej radykalni i upolitycznieni. Łódzkie postulaty i akcja strajkowa pobudziły do wyrażenia solidarności studentów z wielu ośrodków akademickich. Oblicza się, że pod koniec protestu strajkowało lub trwało w gotowości strajkowej ponad 30 tys. studentów we wszystkich ośrodkach akademickich.

● Rozmowy z ministrem Januszem Górskim i komisją rządową toczyły się od 29 stycznia do 18 lutego, z krótkimi przerwami. Najtrudniejsze okazało się zarejestrowanie NZS. Władze zgodziły się na to niechętnie, pod naciskiem strajku rozszerzającego się na inne ośrodki i dzięki wsparciu tego żądania przez „Solidarność”. Ostatecznie 17 lutego minister zarejestrował NZS, a nazajutrz podpisano w Łodzi porozumienie, które głęboko zmieniło sytuację na wyższych uczelniach.

● W kolejnych miesiącach 1981 r. NZS rozwijał się i uczestniczył w realizowaniu zasad porozumienia łódzkiego. Ponadto jego członkowie wydawali ok. 260 różnych niecenzurowanych pism, aktywnie też uczestniczyli w organizowaniu obrony więźniów politycznych z Konfederacji Polski Niepodległej. W listopadzie 1981 r. NZS proklamował we wszystkich uczelniach strajki solidarnościowe z Wyższą Szkołą Inżynierską w Radomiu, gdzie „Solidarność” i NZS bezskutecznie domagały się usunięcia niechcianego rektora.

● 13 grudnia 1981 r. i w dniach następnych internowano ponad 400 działaczy NZS, w tym jego przywódców, m.in. Jacka Czaputowicza, Jarosława Guzega, Konstantego Radziwiłła, Jacka Rakowieckiego, Macieja Kuronia, Wojciecha Walczaka, Wiesława Urbańskiego. Inni

się ukrywali, i – jak Teodor Klincewicz – należeli do organizatorów działalności podziemnej „Solidarności”. Podejmowano także działalność konspiracyjną, która była próbą kontynuacji działań NZS, wydawano pisma podziemne, organizowano malowanie napisów na murach. Wielu członków NZS uczestniczyło w manifestacjach ulicznych, do których wzywała podziemna „Solidarność”. Część działaczy NZS inicjowała Ruch „Wolność i Pokój”. Zdelegalizowany 5 stycznia 1982 r. NZS nie mógł jawnie działać na uczelniach, ale część jego członków uczestniczyła, a nawet kierowała, samorządami studenckimi.

● Kolejna generacja studentów od 1986 r. podejmowała próby wznowienia Zrzeszenia w konspiracji. W 1988 r. studenci z NZS wspierali strajki robotnicze, stopniowo też przechodzili do działalności jawnej w życiu uczelni i podczas demonstracji. W 1989 r. przedstawiciele NZS brali udział w rozmowach Okrągłego Stołu w ramach reprezentacji strony opozycyjnej. Część członków kwestionowała drogę porozumienia z PZPR i uczestniczyła w akcjach ugrupowań radykalnych. Przyrzeczona przy Okrągłym Stole rejestracja NZS, nie została dokonana. Odmowa rejestracji wydana przez Sąd Wojewódzki w Warszawie 23 maja wywołała akcję protestacyjną na wielu uczelniach. Rejestracji NZS dokonano 22 września 1989 r., już po powstaniu rządu Tadeusza Mazowieckiego.

prof. dr hab. Andrzej Friszke

● W dniu **16 marca 2011 r.** Narodowy Bank Polski wprowadza do obiegu monety upamiętniające 30. rocznicę powstania NZS, o nominałach:

10 zł wykonaną stemplem lustrzanym w srebrze,

2 zł wykonaną stemplem zwykłym ze stopu Nordic Gold.

